

Fred och reaktion (Vperjod nr 3, 28 [15] juni 1917)

Vid ett möte med den nationella duman 3 mars [19 februari] 1916, besvarade herr Miljukov på följande sätt kritiken från vänster:

Jag vet inte med säkerhet om regeringen leder oss mot nederlag – men jag vet att en revolution i Ryssland otvivelaktigt skulle leda oss mot nederlag, och våra fiender har därför anledning att törsta efter den. Om någon säger till mig att om man organiserade Ryssland för seger så skulle man organisera henne för en revolution, så svarar jag: Det är bättre att lämna henne oorganiserad som hon är så länge kriget varar.

Detta citat är intressant av två orsaker. Det bevisar att herr Miljukov så sent som förra året ansåg att de pro-tyska intressena inte enbart gynnades av internationalismen utan av vilken revolution som helst. Det är också ett typiskt uttryck för det liberala kryperiet. Herr Miljukovs förutsägelse är ytterst intressant: ”jag vet att en revolution i Ryssland otvivelaktigt skulle leda oss mot nederlag”. Varför denna visshet? Som historiker måste herr Miljukov veta att det har funnits revolutioner som har lett till seger. Men i egenskap av imperialistisk statsman kan inte herr Miljukov undgå att se att tanken på att erövra Konstantinopel. Armenien och Galicien inte kan väcka de revolutionära massornas känslor. Herr Miljukov kände, till och med visste, att under hans krig kunde inte revolutionen leda till seger.

När revolutionen bröt ut försökte herr Miljukov förvisso genast spanna den framför den allierade imperialismens kärra. Det var därför han hälsades med förtjusning av ett fylligt, metalliskt eko i alla bankvalv i London, Paris och New York. Men detta försök möttes av ett nästan instinktivt motstånd bland arbetarna och soldaterna. Herr Miljukov kastades ut ur regeringen: uppenbarligen innebar inte revolutionen seger för honom.

Miljukov försvann, men kriget fortsatte. Det bildades en koalitionsregering, bestående av småborgerliga demokrater och de av borgarklassens företrädare som hittills för en tid hade dolt sina imperialistiska klor. Ingenstans visar denna kombination sin kontrarevolutionära karaktär tydligare än på den internationella politikens område, det vill säga framförallt under kriget. Storbourgeoisin skickade sina representanter till regeringen i namn av ”en offensiv på fronten och osviklig trohet mot våra allierade” (resolution från Kadeternas konferens). De småborgerliga demokraterna, som kallar sig ”socialister”, gick med i regeringen för att, ”utan att rycka sig loss från” storbourgeoisin och deras internationella allierade, snabbast möjligt och med målet att väcka minsta möjliga anstöt hos alla deltagande avsluta kriget: utan annekteringar, utan krigsskadestånd och krigsskatter, och till och med med garantier om nationellt självbestämmande.

De kapitalistiska ministrarna avvisade annekteringar, till en mer gynnsam tidpunkt. I utbyte mot denna rent muntliga eftergift gav deras småborgerliga demokratiska kollegor ett bindande löfte om att inte lämna de allierades led, att ingjuta nytt mod i armén och få den att åter gå på offensiven. När imperialisterna (för tillfället) avstod från Konstantinopel, gjorde de en ganska värdelös eftergift, ty efter tre års krig hade vägen till Konstantinopel blivit längre, inte kortare. Men för att uppväga liberalernas rent platoniska avsägande av ett mycket tveksamt Konstantinopel, erkände demokraterna alla fördrag som regeringen hade slutit, och satte revolutionens hela auktoritet och prestige

bakom offensivens disciplin. Denna uppgörelse innebar för det första att revolutionens ”ledare” förnekade allt tal om en självständig internationell politik. Det var bara naturligt för det småborgerliga partiet, som när det befann sig i majoritet beredvilligt överlämnade all sin makt. Efter att ha givit prins Lvov ansvaret att bilda en revolutionär administration, herr Sjingarjev uppgiften att återskapa revolutionens finanser, och herr Konovalov uppgiften att organisera industrin, så kunde inte den småborgerliga demokratin låta bli att ge herrarna Ribot, Lloyd George och Wilson ansvaret för det revolutionära Rysslands internationella intressen.

Även om revolutionen i sitt nuvarande skede därmed inte har ändrat krigets karaktär, så har den ändå haft ett betydande inflytande på krigets levande organism, nämligen armén. Soldaterna började fråga sig vad de spillde sitt blod för, ett blod som de nu värderade högre än under tsarismen. Och frågan om de hemliga fördragen uppstod genast och blev trängande. För att under dessa omständigheter kunna återställa arméns ”beredskap” måste man bryta soldaternas revolutionärt demokratiska motstånd, och ånyo söva deras nyvaknande politiska intresse. Och innan en ”revidering” av de gamla fördragen kunde förkunnas som princip, måste man ställa den revolutionära armén i tjänst hos samma gamla mål. Denna uppgift översteg oktobristen-bourbonanhängaren Gutjkovs förmåga, och han knäcktes av den. Den enda som kunde vara denna uppgift vuxen var en ”socialist”. Och han personifierades av den ”mest populära” ministern, Kerenskij.

Medborgare Kerenskij uppvisade sin teoretiska förmåga under ett av den allryska kongressen första möten. Det är svårt att tänka sig något mer intetsägande än hans småstadsaktiga, självbelåtna självklarheter om den franska revolutionen och marxismen. Medborgare Kerenskij politiska formuleringar kännetecknas varken av originalitet eller djup. Men han har otvivelaktigt talang för att ge den kälkborgerliga reaktionen de nödvändiga revolutionära utsmyckningarna. Den intelligenta och halvintelligenta borgarklassen kände igen sig själva i Kerenskij's person, i en mer ”representativ” form, och i en omgivning som inte är vardaglig, utan snarare uppvisar ett melodramas all grannlåt.

Genom att flitigt utnyttja sin popularitet för att påskynda förberedelserna av en offensiv (längs hela den allierade imperialistiska fronten), blir Kerenskij naturligtvis de besuttna klassernas älskling. Inte bara utrikesminister Terestjenko uttrycker tillfredsställelse om hur högt våra allierade håller Kerenskij's ”arbete”. Inte bara Riech, som har kritiserat vänsterministrarna så hårt, betonar att han föredrar armé- och örlogsminister Kerenskij. Till och med Rodzjanko ser det som sin plikt att peka på ”de ädla, patriotiska ansträngningar” som vår armé- och örlogsminister Kerenskij är djupt indragen i. ”Denne unge man” (för att citera Dumans oktobristiska ordförande Rodzjanko) ”får dagligen pröva på(?) ett nytt liv, till gagn för hans land och konstruktiva arbete.” Men dessa ärofulla omständigheter förhindrar ändå inte Rodzjanko från att hoppas, att när Kerenskij's ”konstruktiva arbete” har uppnått en lämplig värdighet, så kan det följas av Gutjkovs arbete istället.

Under tiden försöker Terestjenkos utrikesdepartement ivrigt övertyga de allierade att offra sin imperialistiska aptit på den revolutionära demokratins altare. Det är svårt att tänka sig ett mer meningslöst, och – trots dess tragiska förödmjukelser – löjligare arbete! När herr Terestjenko, på det sätt man gör i en demokratisk småstadstidnings ledare, inför de internationella rövarnas härdade ledare försöker förklara att den ryska revolutionen verkligen är en ”mäktig intellektuell rörelse, som uttrycker det ryska folkets vilja i kampen för jämlikhet”, etc, etc – när han dessutom ”inte tvekar” om att ”en nära enhet mellan Ryssland och hennes allierade (de internationella rövarnas härdade ledare) helt och hållet kommer att garantera en överenskommelse om alla de principer som den

ryska revolutionen förkunnar”, så är det svårt att befria sig från en känsla av avsmak mot denna blandning av maktlöshet, hyckleri och dumhet.

Det verkar som om borgarklassen har lagt sig vinn om att få med alla viktiga ord i Terestjenkos dokument: ”osviklig trohet mot de allierades allmänna sak”, ”den okränkbara överenskommelsen om att inte sluta en separat fred”, och att skjuta upp en förändring av krigsmålen tills det uppstår ”ett lämpligt ögonblick” - vilket är samma sak som att be de ryska soldaterna att spilla sitt blod för samma imperialistiska krigsmål som är olämpliga att publicera, så olämpliga att ändra, tills detta ”lämpliga ögonblick” kommer. Och Tseretelis hela politiska horisont avslöjar sig i den självbelåtna trångsynthet med vilken han rekommenderade den allryska kongressen att uppmärksamma detta diplomatiska dokument, där ”man med den revolutionära regeringens språk klart och öppet talar om den ryska revolutionens strävanden.” En sak går inte att förneka: deras fega och maktlösa vädjande till Lloyd George och Wilson uttrycks i samma ord som den sovjetiska exekutivkommitténs vädjande till Albert Thomas, Scheidemann och Henderson. Båda har samma syfte, och – vem vet? - kanske till och med samma författare.¹

Vi kan återfinna ett perfekt omdöme om Terestjenko-Tseretelis senaste diplomatiska noter på ett ställe där vi inte väntar oss det, nämligen i *L'Entente*, en franskspråkig tidning som ges ut i Petrograd, och som är organ för just de allierade mot vilka Terestjenko och Tjernov svär ”osviklig trohet”. ”Vi medger gärna”, skriver denna tidning, ”att de diplomatiska kretsarna väntade med viss oro på denna not...”

Som detta officiella organ medger är det faktiskt inte så lätt att formulera de allierades motsägelsefulla mål.

Vad Ryssland anbelangar, var i synnerhet den provisoriska regeringens ställning ytterst känslig och full av faror. Å ena sidan måste den ta hänsyn till åsikterna hos Arbetar- och soldatdeputerades råd, och så långt det var möjligt företräda deras ståndpunkt, och å den andra måste den hantera de internationella relationerna och de vänligt inställda makterna med silkesvantar. Det var omöjligt att påtvinga dem rådets beslut.

Och den provisoriska regeringen tog sig ur detta dilemma skinande och ren...

I detta dokument har vi alltså den revolutionära katekesens huvudpunkter nedskrivna, antecknade

1 Under revolutionens inledande yra vädjade de återhållsamma grupperna i sovjeterna via exekutivkommittén till socialisterna och proletariatet i de krigförande länderna att bryta med sina imperialistiska regeringar. Men gradvis övergav de denna revolutionära politik, och exekutivkommittén samarbetade med det ökända socialpatriotiska mötet i Stockholm, mot bolsjevikernas protester. Det räckte för att visa exekutivkommitténs icke revolutionära natur, att de enade sig med Scheidemann, Albert Thomas från Frankrike. Henderson från England, och övriga socialpatrioter. Den moderata socialismen agerade som en handelsresande i borgerlig diplomati. Ett av de hemliga dokument som publicerades efter bolsjevikernas maktövertagande visar Stockholmskonferensens verkliga natur, en konferens som för övrigt de Oberoende socialisterna i Tyskland vägrade ha något med att göra. Dokumentet rör sig om ett telegram daterat 18 augusti 1917, från den ryske ambassadören i Stockholm till den provisoriska regeringen, där han rapporterar om ett samtal med Branting, en av den socialpatriotiska konferensens organisatörer. Han förkunnade att han var villig att ställa in konferensen om Kerenskij tyckte att tidpunkten var olämplig, och att Branting skulle använda sitt inflytande i den holländsk-skandinaviska kommittén i detta syfte. Han avslutar telegrammet med en önskan om att det ska hemlighållas, för att inte kompromettera Branting, eftersom annars en värdefull informationskälla skulle försvinna. Den socialistiska konferensen som ett villigt verktyg för diplomatin! Inte att undra på att den blev ett totalt misslyckande – Frainas anmärkning.

och signerade med den provisoriska regeringens auktoritet. Det saknas inga viktiga punkter. Alla vackra drömmar, alla fina ord som finns i ordböckerna, dras fram. Man kan hitta jämlikhet, frihet och rättvisa på det internationella området – *donc tout yest* [allt finns med – öa]. De rödaste av kamrater har inget svar. Från det hållet har den provisoriska regeringen inget att frukta...

”Men – de allierade då?” - frågar sig *L'Entente*. ”Med hjälp av en noggrann studie och genom att läsa mellan raderna(!), och med hjälp av den unga ryska demokratins välvilja och vänskap kommer de allierade att på olika ställen i noten kunna hitta olika trevliga ord som kan lugna deras något sviktande tilltro. De vet mycket väl att den provisoriska regeringens ställning är besvärlig, och att dess uttalanden inte får tas alltför bokstavligt... Den provisoriska regeringens grundläggande garanti till de allierade är det faktum att den lovar att inte säga upp den överenskommelse som skrevs under i London 5 september 1914 (med löfte om att inte sluta en separat fred). Det är för tillfället helt tillfredsställande för oss.”

Och även för oss. Det är i själva verket svårt att göra en mer hånfull bedömning av Terestjenko-Tseretelis ”uttalande” än vad den officiella *L'Entente* har gjort, inspirerade av den franska ambassaden. Denna bedömning, som på intet sätt är ovänlig mot Terestjenko och de som står bakom honom, är totalt förödande för Tseretelis ”konstruktiva arbete”, som så varmt har rekommenderat det ”klara och öppna språket” i detta dokument. ”Ingenting har utlämnats”, svär han inför kongressen, ”det kommer att tillfredsställa de allra rödaste kamraters samvete.”

Men de misstar sig, dessa mästare i diplomatisk prosa: de tillfredsställer ingen. Är det inte typiskt att det verkliga livet skulle besvara Kerenskijs apeller och Tseretelis invändningar och hot med ett så kraftfullt slag som revolten bland Svarta havsmatroserna? Tidigare har man sagt oss att dessa matroser var Kerenskijs tillflyktsort, hem för den ”patriotism” som krävde en offensiv. Verkligheten gav återigen en skoningslös rättelse. Det gick inte att ingjuta både revolutionär entusiasm och disciplin i armén, genom att hålla kvar vid de gamla imperialistiska avtalen och åtagandena inom utrikespolitiken, och kapitulera för de besuttna klasserna i inrikespolitiken. Och Kerenskijs ”stora pinne” har lyckligtvis hittills varit alltför kort.

Nej, denna väg leder i sanning ingenstans.

28 [15] juni 1917

(Översättning: Göran Källqvist)